

LO GERONÉS

PERIÒDICH DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona. . . . . pesseta trimestre
Fora. . . . . 1'25 id. id.
Estranger. . . . . 1'50 id. id.
Un número 10 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Rambla Llibertat, 31

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin a la Redacció, se 'n donarà compte en lo Setmanar.

Any VI.

Dissapte 4 de Novembre de 1899

Núm. 272.

Al «Orfeo Catalá»

Per primera vegada Gerona tindrà l' honra d' hostatjar a l' ORFEO CATALÁ durant unes quantes hores, y d' escoltar sos cants inspirats en la amor a l' art y en la amor a patria catalana. LO GERONÉS los hi endressa ab aquest motiu la seva coral salutació y 'ls hi anticipa la seva enhorabona, felicitantse de que en la creuhada artistica y patriòtica qu' han emprés, a Gerona l' hi hage tocat la seva part. En lo mohiment reivindicador de la nostre terra, l' Orfeo Catalá hi representa un dels elements de més potencia y valúa, ja que 's dirigeix de dret, a somoure los cors y 'ls sentiments de la generalitat per medi d' una de les arts que més endinsan en l' ánima del poble y que més disposat se troba aquest a assimilarse, l' art musical per essencia popular y civilisador.

Que la llevar que aquí sembrin, arrel y fructifiqui: tals son los nostres desitjos y les nostres esperances, pera major gloria de l' Orfeo y pera profit de nostre estimada Catalunya.

¡Visca l' Orfeo Catalá! ¡Visca En Lluis Millet!
¡Visca Catalunya!

La Redacció.

LO PLET DEL SENYOR JAUME

- Hola, qué tal, com ha provat aixó?
- Molt bé, y tú?
- Ay, prou me pensava que no vindria. Y si, senyor de Sant Narcís sempre me'n recordo, y de las firas també.
- Bé, y qué tal las firas?
- Excelents, per are.
- Bravo.

Y l' senyor Jaume travessa la sala de l' andén, junt ab la senyora Agneta qu' esbufega com la máquina del tren: el senyor Jaume se'n recorda de Sant Narcís, pero la senyora Agneta també: soltzament, que l' senyor Jaume no ha volgut may que la senyora Agneta hi anés, y al tornar tot ho contava per pessas menudas y a la senyora Agneta l' hi venia una salivera extraordinaria: sí, l' senyor Jaume aquest any l' hi feya denteta, y la senyora Agneta quan sentia parlar d' aixó ne va fer qüestió magna. Va proposar al senyor Jaume que si éll se'n anava a Gerona tot sol, succehiria a casa seva alguna cosa grave: a n' éll aixó l' va preocupar bastant, pero al fi va accedir a que la seva dona de que l' acompanyés. Y aquí tenen al Eduardo esperant a sos tíos y obrint un pam d' ulls, quan va véure la gruxaria de la seva tia baixar del wagó.

— Tia, vosté també!
— Ximplet, més que ximplet, te pensas que sempre linch d' estarme a la masia jo?... També las vull véure las cosas bonas, també...
L' Eduardo 'ls conduheix, y al sortir de l' estació los ulls de la senyora Agneta adquireixen una indignació extraordinaria.
— Jaume, vols fer lo favor de venir al meu costat: no puch correr tant jo.
— Bueno.
— Com, bueno?... Y pensar que hi ha cosas tant bonicas y no m' hi has volgut may...
— Bueno.
— Encara ho tornas dir bueno? Qué t burlas de mi, polser?
L' Eduardo se mor de riure; el senyor Jaume continúa imperturbable carrer avall y l' Eduardo sent com la senyora Agneta murmura unas lletanias que demostran ben bé l' indignació que ressent: per fi, la senyora Agneta fa un gran salt, se planta davant del senyor Jaume, y aquest l' hi contesta tot fresch:

— Perque venias!
Encara l' Eduardo riu més y l' senyor Jaume, tirant sempre endevant, arriba a casa 'ls seus germans, pujant l' escala ab grans mostrars d' alegria, y abraça un per un a tota la familia, mentres la senyora Agneta apareix del bras del Eduardo esbufegant y dihent:

— Fills meus, no puch més, jo: en Jaume va a trot de diable, sí, sí.... ahont es en Jaume?... Ahont es lo poca soltà del meu marit?

— La familia rodeja tota a la senyora Agneta, mentres l' Eduardo toca l' bras a sa germana Isabel y tots dos se plantan a riure, y la rialla, sense saber per qué, se fa comunicativa a tots: don Francisco, lo germà del senyor Jaume, l' hi dona dos copets a l' espalla y aquest l' hi contesta:

— Encare no l' he domesticada.

II

L' Isabeleta vol estar plena d' atencions per la tia: la tia ja 's deixa fer, pero vol que l' Isabel l' arrossegui. Lo senyor Jaume està content com unas castanyolas, y ab l' Eduardo y son germà se'n van per la fira: éll se'n pensa una que no la diu a ningú y la posa en practica: compra senzillament un xiulet de llaua que d' amagatotis se fica a la butxaca. Lo senyor Jaume corre amunt y avall pensant ab la seva, y apreta lo bras de son germà Francisco, rihent de tant bona gana, que don Francisco l' hi diu:

- Y are?
- Francisco, vols riure?
- Un bon moment sempre es de bon passar.

— Lo passaras; es a dir, lo passarém tots.

L' Eduardo ja 's frega las mans: el senyor Jaume sembla un nen petit y ja l' hi friga tornar a casa: per fi arriba l' hora, y l' senyor Jaume al arribar davant de la seva dona, se treu lo xiulet y xiula que xiularás. La senyora Agneta se 'l mira espantada; després, botant com una fiera, s' encara davant del senyor Jaume, y l' hi diu:

- Quin marit que linch!
- Un marit que xiula.
- Jaume!

— Mira, Agneta; jo soch molt pacífich, sabs?... No m' vinguis a trencar las oracions.

- Jo te las trenco? Si ho fas aixís, si senyor!
- Perque venias!

La senyora Agneta 's va indignar de tal manera, que, l' Isabeleta, morta de riure, va pensar en ferli una mica de camamilla. Allí hi varen surtir els fueros, allí hi va surtir tot: y l' senyor Jaume, ab cara serena, aguántava las invectivas, y ella, la senyora Agneta, l' hi anava dihent, quan lo senyor Jaume l' hi contestà:

— Ja veurás, Agna, ens en aném tots al teatre.

III

Lo medi? L' hi va comunicar l' apotecari del poble. Aquest, que s' estima tant bé fer medicinas pel cos com per l' anima, perque 's precia d' haver curat diferents casos, va esser consultat per l' senyor Jaume: l' apotecari, després de gratarse l' cap una estona. l' hi va dir:

— Ja veurá, se l' emporta y no li'n fa cas

Y es lo que ha posat en practica el senyor Jaume: y aixó del xiulet polser ho ha volgut fer com exesperant ó calmant: lo que hi há de cert es que l' senyor Jaume segueix ab la seva, y la senyora Agneta, per are, s' enarbola quasi sempre. Si la recepta del apotecari fa son efecte, el senyor Jaume 's proposa ferli un regalo; y si no 'l fa, se proposa consultarho de nou y apelar polser a un tractament més energich. De modo, donchs, que don Francisco, l' Eduardo, l' Isabeleta y donya Mariagna assisteixen al plet curiós del senyor Jaume per sométre lo geni de la senyora Agneta. Y es lo que diu filosòficament don Francisco:

— Tot es qüestió de firas....

F. BOSCH Y ARMET.

FANTASIA

Ni un estel brilla, — tot resta negre,
ja res s' ovira — tenebres tot.
Lo vent no bufa; — repós y calma;
soletat trista; — tot silenciós.

Perduda l' esma — y ab ansia boja,
camina un jove — per la negror,
y res ne troba... — y ab esglay crida,
y tot silenci, — ningú respon.

Se desespera — al cel ne mira,
y el brill n' ovira — d' un petit sol,
y al distingirlo — se posa alegre,
y son cor deixa — lo fret de mort.

La llumaneta — l' hi don coratge,
y en ella espera — trobar son nord;
y fins li sembla, — com més la mira,
qu' es més intensa — sa brillantor.

L' estel fa via — cap a la terra,
y cada volta — se fa més gros,
y las tenebras — desapareixen
ab molt silenci — y a poch a poch.

Lo sol que brilla — son curs atura,
y fuig del jove — lo gel del cor
que bat alegre — perqué ja es fora
tanta negrura. — Ja es clar del tot.

Peró sa dita — no es pas completa,
puig si la fosca — no envolta al mon,
ne sent congouxa — perqué el silenci
encar domina. — No 's sent ni un mol.

Ell prou qu' escolta — y fort se queixa
més, dingú calma — son desconsol.
No desespera — y més fort crida,
y, sols ne regna quietut per tot.

Mes, sos planys tristos — al últim ouen
las fadas bellas — d' aquells entorns;
y commogudas — de sa desdita,
al jove alegre — ab sas cansons.

Arpejant liras — y ab veus divinas,
a coro entonan — cansóns d' amor,
y al poch s' atansen — las ninfas bellas
ben joves totas — ¡qué hermoses son!

Sas formas ricas, — voluptuosas,
al jove inspiran — vera passió;
y a n' ell s' acostan — totas jolivas,
y un bes li donan — damunt del front.

Mes, al besarlo — s' enportan paga;
cada una d' ellas — un tros de cor.
Peró gelosa — la qu' es més bella
enter per ell — lo cor ne vol.

Y la batalla — comensa ab furia
puig totas lluytan — per el seu tros.
La més hermosa, — la decidida,
a totas guanya — y es queda el cor.

Las altres fadas — que'n son vensudas,
desenganyadas — y ab molt de dol
desapareixen — tocan sas liras,
cantant molt tristas — un plany d' amor.

La fada bella — de la victoria,
de son carinyo — se asséu aprop,
Y enamorada — y a cau d' orella
li diu: t' estimo, — t' estimo molt!

Amor se juren — mil y mil voltas.
Sos llavis juntan — ab fructiçó,
y aixís besantse — tots dos deliran
gosant ditxosos — ben folls d' amor.

Avergonyidas — las altres fadas
volen fugirne — d' aquells entorns,
més ans d' anarsen, — engelosidas,
venjarse volen — de son afront.

Peró 's convensen — de sa impotencia
y van en busca — d' elements forts.
Y esprits malévols — que son s' ajuda,
al jove roban — lo seu amor.

La hermosa ninfa — se'n han en juda,
y plora el jove — sa gran dissort,
dixa perduda — soletat trista...
Altre cop resta — tot silenciós...

Se desespera... — y el estel mira,
més, joh desdita! — sa brillantor,
veu, com s' apaga. — Se llum preciosa
se va fent trista... — apoch apoch...
y las tenebras, — que ja s' atansen,
a son cor tornan — lo fret de mort.

JAUME BRUNET BARGUNYA.

LA POSTA DEL SOL

¡Qué trista es la posta de sol quan un va també cap a la posta!.... De jove, fa sentir dolça melangia: la imatge de la dona que 'ns estima ó 'l pressentiment de la que 'ns ha de estimar, solen presentarse a n' aquesta hora, mentres la naturalesa murmura en nostras orelles un himne d'esperansa.

Aquell sol que s'enfonsa, demà sortirà pel costat contrari, y á la fi, ab ell, vindrà la ditxa somniada, il·luminant vora la nostra, la cara de la dona que tant hem desitjat, que tants sospirs y llàgrimas nos costa, ó bé, nostre front rublet de glòria.

Quan tos cabells cahuen, quan las arrugas creuhan nostra cara, aquell sol que ab nosaltres declina, fa venir á la memoria nostra decadencia (es un dia menys); sortirà altre cop y nos trovará ab los mateixos desitjos, ab las mateixas amarguras, sense consol. Il·luminará sols nostra cara que ja no farà goig á ningú y nos quedarem sempre ab nostres sospirs y nostres llàgrimas.

¡Ay d'aquell qu'en la cayguda de la tarde de sa existencia conservi 'l cor jove, no 's conformi ab los recorts de l'alborada, y tingui desitjos, siguin d'amor, siguin de gloria. Veurá molts postas, y si escolta bé, si para l'orella, sentirá en aquella hora un esgarrafós: «¡es tart!» que mullará sos ulls ab plor, que ningú consolará, que no entendrà ningú, perque, passada l'hora de mitx-dia, no 's comprén que 's fassi lo que s'ha fet al mati. Fa tant eslrany com si 'l sol tornés enrera.

La jornada de la vida es curta: ¡pobre del que 's torbi y no 'l trobi á retiro la posta del sol!

P. B. COMPTE.

PLOMADES

L'altre dia era jo á casa d'un amic.

Ens estavam al balcó.

Y les campanes tocavan.

— Per qué tocan les campanes, Pau?

— Les campanes, Pere, tocan al enterro d'un gran perdut.

Ninch..... nanch..... Les campanes tocavan, y tocavan al enterro d'un gran perdut.

Y en aquella terra, als grans perduts los acompanyan al cementiri ab la pompa que sembla propia dels homens de bé.

Enterravan á don Matheu.

Y doscentes persones seguian al mort.

Y el mort era un dipulat, qu'havia contribuït á les desgracies de la nació votant lleys iniquas.

Era un criminal, enriquit ab bens dels pobres, ab les cases y ab les terres dels frares y dels Hospitals.....

Era un banquer, qu'havia escorxat al próxim ab maneigs de Bossa.....

Era un fabricant, qu'es bevia la sanch dels treballadors.....

Havia robat á tots los qu'anavan al enterro.....

Y era un mal espós, que d'un model de virtut, n'havia fet una màrtre vestida de seda y pedreria.....

Les campanes tocavan.

Y doscents beneyts—culpables seguian al mort.

Y els que seguian al mort, encare no tenian la dignitat dels esclaus de la gleua.

Veusaquí que, mentres el mort passava, nosaltres véyam dos civils que duyan, lligat ben fort, á un pobre home.

Y á n'aquell home jo 'l coneixia, tant bé, al menys, com havia conegut á don Matheu.

Y aquell home era un pare de familia honradissim, un treballador sense feyna, un pobre despreciat de tothom. De qué havia de menjar; si 'l criat de don Matheu, un'estona avants de morir lo senyor, li hi havia tirat la porta á la cara y l'havia insultat villanament?

Havia robat un pa d'una fleca.

Y el portavan lligat ben fort, perque no fugís.

Era un «criminal temible».

Al cementiri feyan discursos en honor de don Matheu.

Y jo demanava á n'en Pau, si sabia 'l nom d'alló.....

Y en Pau me deya qu'alló era la Justicia del segle.

Y jo l'hi responia: — molt hem avençat.

Y acotava la testa, y'm venia á la memoria l'hemistiqui del tendre Alexandri, el gran poeta de les Doinas; y ab frasse del cantor de Dacia expressava 'l meu pensament amarguissim:

Asfel is reacul.....

JOSEPH MARIA GARGANTA.

Oct. octubre de 1899

A LA AMOR

Jo só ben teu, mirant la cara hermosa,
de l' abril de la vida fresca rosa,
batre he sentit mon cor,
al ritme etern del cant que tot ser glosa,
lo cant del sant amor.

Jo só ben teu, y sé que may los brassos
serán los flonjos llasos
que lliguin ab la ditxa lo meu ser,
la amorosa companya que mos passos
guihi al puríssim pler.

Quan ab un altre siguis desposada
jo no t' oblidaré, dona agraciada,
perqué jo só ben teu;
tu per sempre serás ma sola aymada,
la reyna del cor meu.

† NARCIS DE FONTANILLES.

LA PUBILLETA

A la senyoreta M. de la C. G.

En la masia tot era tristor. La pubilleta, la alegria de la casa, la hermosa donzella, que per sa caritat y bon cor era l'àngel de la comarca, feya dies que, malalta en son lit, de mica en mica anava demacrantse y extingintse sa vida. Ses galtes no tenian color, sos llavis ja no somreyan, y sa vista, avans tant viva, quasi havia perdut son brill. Los metjes més entesos de la rogalia havian sigut cridats á consulla, y tots digueren á son pare: «Senyor, nostre ciencia no arriya á tant, contre les malalties del cor nosaltres no tenim medicina.» Lo bon pare, al obhir tal revelació, los hi feu de resposta: «Mercés per los vostres serveys, que per ma filla remey jo cercaré;» y al moment enviá missatjers per pobles y viles en busca d'un galán pera casarlo ab la donzella. Com que la pubilleta era un bon partit, de totes les encontrades se'n presentaren; pero ella ni se 'l mirava, que prou bé sabia la pobreta que un altre amor l'hi tenia el cor robat.

Un dia que semblava estar més malalta, se senti una veu torastera á la porta de sa cambra; la pubilleta, com ferida per un llamp, alsá son caparronet daurat, escoltà una miqueta, ses galtes prengueren color, sos llavis somrigueren, sa mirada s'animá, y ab amorós accent digué á son pare: «Féulo entrar, es éll, mon estimat, l'elegit per mon cor,» y alsant los ulls al cel y ab les mans creuhades, remerciá á Deu per haverli portat la medicina. Tals paraules, al bon home lo deixaren parat; lo goig se retratá en son rostre, y al impuls de son carinyo, s'alsá de sopte, obrí la porta, y 's topá ab un jove d'aspecte humil, desconegut per ell, que ab veu tremolosa l'hi digué: «Senyor, perdonau mon acte; si no hagués sigut per ella ja may hauria passat lo llindar de vostre casa, pero he sapigut que 's moria, y vinch á tornarli la vida. — Sí, sí, contestá ab afany la pubilleta, — mon cor sols á n'ell estima, éll es tota ma vida, pare, per Deu dexáume esser felissa! — Son pare duptá un moment; casantla ab un hereu son patrimoni hauria sigut lo més gros de la rogalia, pero, ¡qui sab si perderia la filla! No pensá més, y ajuntant les mans dels dos enamorats, digué ab veu entre plorosa y alegre: «Ja que Deu ho vol, siáu felissos,» y 's confongueren los tres ab un carinyós abra.

Pochs dies després, la pubilleta ja s'aixecava, en la casa torná á regnar la alegria, y un jorn que estavan solts los enamorats parlant de la seva ditxa, éll l'hi digué á cau d'orella: «¿Per qué has despreciat tanles riqueses, y á mi, que res tinch, m'estimas tant?» Ella se 'l mirá ab amor, y ab veu quasi imperceptible l'hi contesta: «Es que també tinch cor, y sense tú no hauria pogut viure.» L'amant somrigué, la donzella sospiró, y somris y sospir al cel feren via

FREDERICH GIRCÓS Y GASPAR.

JUGANT AL QUINTO

Vetllada íntima á ca'n Magi.

Que 'l que juga no dorm
aixó es ben cert;
com ho es que qui guanya
tampoch ne perd
de cap manera;
donchs, qui no vulga polys
no vagi á l'era

Tots los de la rodona
qu'hi juguem,
es tant fícil que 's perdi
com que guanyem;
donchs, ab aixó,
jo demano al que perdí
conformació.

Lo qui «canta», senyors,
té poca veu;
ab aixó vos suplica
no 's desorbeu:
¡ fora tavola!

l'ull viu y molt cuidado
qu'are; vá bola!

Vá, senyors, lo primer,
lo « trenta nou »,
després... « l'adalt y abaix »
sexanta nou;
¡ ve'túa listo!
que segueix al segon
« los anys de Cristo »

Vá, lo dot de n. Comellas
bona parella;
no val, senyora Túyas,
¡ tornars vermella;
santa paraula!

que ningú 's pot o'endre
en 'questa taula.

Tornémhi, donchs, atenció.

« ¡ pelat quaranta! »
y donchs, señor Ramón,
¿ qué ja s'espanta?
¡ aixó 's complica!
ara vá per vosté...
« ¡ nina bonica!

« Lo primer de la colla »
soldat segu;
no se escapa de sorge
qui tregui 'l « hù »
tinch terno encare,
¡ tiro y vá bola!... surt
« compte de Frère ».

« Com, dins del « bombo », dansan
totas las botas,
una á l'altre empenyenise
fent cabriolas!
justa, « ¡ la péla! »
s'algú d'aquí es frare
préngui candela.

Apar, que ja s'omplena...

« ¡ las dos banderas! »
sapigan que tinch « quarta »,
en dos rengleras;
y sens' ser sabí,
á tots penso guanyarlos:
vá l'últim, « ¡ il' avi! »

Are que « cantí » un altre
jo estich cansat;
y la veu ja 'm flaqueja
com he esplicat;
segueixi el torn,

que 'l que així juga y guanya
es que no dorm.

Trenta cinch céntims, justos,
gran capital
per aumentar la bossa
si no hi há un ral;
y si fos plena,
no importa, donchs, que béssim;
¡ may causa pena

LLUÍS MATAS Y CARRÉ.

Ametlla del Vallés, Octubre de 1899.

IGNÉS

La tarde era trista; el sol, que'n tot lo dia no s'havia deixat véure, enviantnos tant sols sos raigs á través de l'espessa cortina que formavan los núvols, se'n anava á la posta lleument, apaganise aquella claror gris ab que 'ns havia il·luminat durant lo dia. Era á últims d'octubre; las fullas ja secas queyan de 'ls arbres á la ratjada del fret ventitjol que s'entretenia jugant ab ellas portantlas d'un lloch á l'altre.

L'ánima de l'Ignés estava més ennuvolida y més trista encara qu'aquella tarde; feya temps que'n son cor no hi havia pas tocat un raig de sol; quasi desde que havia entrat al mon que estava ennuvolit; alguna qu'altre vegada s'obria el cel y n'hi entrava un xich més; ¡qu'aviat tornava á tancar-se!

Senti com tots los cors, feya ja temps, una cosa desconeguda, que 'l despertá de l'infancia y del ensopiment en que á fins allavors havia viscut; no triga pas molt á saber lo qu'era; era l'amor: lo rebé ab alegria y compregué qu'era bonich, que devia esser lo més hermós d'aquest mon estimar y esser estimada, confondre duas animas ab una, bategá al mateix impuls un cor ensemps que l'altre, y somiava que havia trovat aquell ab qui havia de compar-tir sa ditxa; mes, aparesqué molt prompte un núvol que comensá á tapar aquell horitzó tant pur; va recordarse qu'ella no era pas bonica, que al seu estimat se l'imaginava, si, ab un cor molt gran, qu'estava enamorada de l'ánima, empro que 'l cos contenia també totas las perfeccions y el vey sempre unit al esperit y també n'estava enamorada; y ella, al seu estimat, un cor hermós y gran, si podia oferirli, mes son cos estava molt lluny de tenir las perfeccions qu'ell li exigia; com si no estés encara ben conrensada de lo que pensava, ó com si cregués que podia haver safet algún cambi son cos, com lo sufri son esperit, corregué á

emirallarse; son cos y sa cara restavan igual que sempre, era lletja! s' ennuvoli aquell cel plé de felicitat, totes sas il·lusions caygueren com las fullas secas d' aquella tarde trista.

Resta molt temps abatuda. Un dia, per sa desgracia, trobà a aquell que havia vist en sos somnis, y a pesar seu s' en enamorà bojament; més que may sentí el ser lletja; plorà, se desesperà, y pregà a Deu que ja que no l' havia feta bonica que la tregués d' aquesta terra.

Aquest xicot fôu amich de la familia d' ella, se visitavan y estava sempre molt amable ab la noya, fins va donar alguna esperansa al seu cor, s' obri un xich el cel é hi penetrà un raig de sol; pensava: la meva figura no 'l pot pas satisfèr, empró; qui sab si ha trobat en mí alguna cosa que m' hi fà simpática!; ah! si pogués obrirli el cor!; si pogués véure tot lo que l' estimo! per forza tindria d' estimarme, ó lindria un cor de pedra; ¡qué felissa fora al costat de l' Enrich, y com el cuidaria! es impossible que un altre dona l' estimi més que jo; y girant los ulls al cel, plens de tristesa, exclamà: ¡Deu meu, per qué m' heu fet lletja!

Passà algún temps y l' xicot no l' hi deya pas res; la xicota ja s' desenganyava, y una pena fonda tancava son cor.

Una tarde, aquella tarde sense sol, y que l' Ignés estava, potser a causa del temps, més trista que may, anà l' Enrich a férloshi una visita; els pares d' ella eran fora y ella sola lo tingué de rébrer.

Quina tarde més trista, digué l' Enrich, y restà un moment callat; després, com si estereorisés sos pensaments, influits per aquella tarde y per el record de quelcom que devia ocuparli molt l' imaginació, continuà quasi sense donarse compte de qui l' escoltava: sempre he trobat bonich el matrimoni per dos que s' estiman, empró me sembla que quan té d' ésser molt bonich es al hivern; quan els camps están plens de neu y corra per fora aquell ayre que acrive-ha la pell, estar tots dos a vora la llar, un ben aprop de l' altre, convidat a repetir-se lo que ja se han dit mil voltas, que s' estiman; empró que per ells sempre es bonich; sempre es nou; quan un ja sols viu per l' altre, quan no s' ha de sufrir més per aquells obstacles que podian presentar a la realisació de la felicitat que anhelavan, tenir allí, entre sos brassos a la vida de sa vida, qué ditxós deu ésser!

L' Ignés callava, s' escoltava embadalida lo que deya l' Enrich; si se repetia, qué felissa seria ab éll!

Me sap greu, prôsseguí l' Enrich, no haver trobat avuy aquí 'ls seus pares, venia a donarlosi una gran noticia, feya molt temps que anava al darrera d' aquesta felicitat y ara me crech que l' he trovada; me caso.

L' Ignés no digué res; sa cara se tornà més palida de lo que ja era regularment, sou cap caygué sobre 'l pit y sos brassos quedaren llansats.

Lo desmay li passà, empró llingueren de ficarla al llit; a la nit s' enfebrà y delirava, deya: ¡cóm neva! encenguéu el foch que aviat vindrà l' Enrich, y repetí moltas vegadas aqueix nom.

El dia era espléndit, ni un núvol tacava la immensa volta blava, el sol anava pujant, fent sa via, ab tota magestat; mes en la terra els arbres estaban sechs, no guardavan ni una fulla, y de las ja caygudas, que 'l vent s' havia entretingut sentilas jugar, ni rastre 'n quedava, sobre d' ellas s' extenia una espessa capa de neu; los raigs del sol batian sobre la terra, empró restava freda, insensible, morta.

Camí del cementiri anava un cotxe, portava una caixa blanca que tancava el cadàvre de una noya jove; era el cos de l' Ignés.

NARCÍS GUYTÓ.

UNA

Ab sobresalt m' he despertat d' un somni tan llarch com desde 'l vespre al dematí; jo ab les mans l' estrenyia per la gorja, tu anavas fent ganyotes y morint.

JOSEPH JOVANY Y SIMÓN.

LA AUTONOMÍA

La vida social es impossible en los pobles subjectes a n' el régimen unitari. Es inútil que les constitucions escrites dels Estats centralistes regoneguin els drets individuals inherents a la personalitat humana. Sense l' autonomia dels municipis y de les regions, els pobles sempre serán esclaus del poder central, del cesarisme, de la dictadura, del parlamentarisme y de tots els vicis que porta en son si el desastros sistema unitari.

Essent l' Estat l' amo dels municipis y de les diputacions, y estant lo ciutadà supeditat continuament, en tots los actes de la vida, a n' aquets organismes, ¿de qué l' hi poden servir els drets y llibertats que tant pomposament l' hi otorgan, per més que sigan imprescriptibles, inalienables é ilegibles?

a. ROCA Y AUGUET.

SOMNI

Pulsant lira d' or, lira d' or y plata, enviat de Deu un angel devalla, y al véurel baxar la terra s' hi encanta.

L' una ja ha passat y no ha florit l' altre; era no fa olor ab tot y sa ufana; y aburrít, corrents lo bon angel passa,

De recorre 'l monde porta l' encárrech, per fé un ram de flors, de flors ben ufanes, per durlo a María la Reyna dels ángels.

fins que arriba a tú y admirat se para: si hermosa es la flor divina es la flayre, y s' queda extasiat gojós plorantla.

Y 'l bell missatger d' un costat a l' altre va seguint lo mon y per tot demana la més bella flor per la Verge santa.

Pulsant lira d' or, lira d' or y plata, se l' emporta al cel ab cant de llohansa; ¡Sols se 'n dú una flor de divina flayre!

JOAN ROCA Y JORDÁ.

EN LO DIA 29 D' OCTUBRE

Avuy al sortir á fira es clar, ja t' he vist a tú, pubilla de la rodalia que no t' desconeix ningú:

Algúns per lo ben plantada, los altres per ton portat, y amichs meus que no anomeno porque 'ls has carbassejat,

Y jo porque t' compadexo de véuret cada any, donchs sé que lo que massa va á fira aviat se fà malbé.

Que ho digan exas arrugues que ta cara van tremant, y 'l modo com te fás grossa que, vaja, no n' hi há per tant:

Que ho digan tantes amigues com veniau de brasset, y la més rica de totes que ja hi porta al hereuhet.

Vamos ¡qué hi fás ab la bossa recorreguent lo mercat, quan, per véndrers, avuy dia hi há més d' un desesperat?

PERE ROCA Y JORDÁ.

IMPRESIO

He volgut obrir l' armari anys ha tancat, y en aquell fons polsós hi he respirat una atmósfera de tomba. Entre pergamins, breviaris corcats y manuscrits d' una lletra macissa y atapahida plagats d' ergos y distingos, hi he trobat el llibre de caballerias, groguenchs y arrodonits de las puntas els fulls, descosit de llom y de cobertas. No he pas resistit a la curiositat de llegirlo y entre batallas descomunals ab centaures y drachs, gegants monstruosos, y héroes folls d' amor per una princesa encantada, m' he passat la nit en blanch, engolfat en aquell delirium tremens de l' imaginació romancesca.

Mentres llegia, he tingut molts cops la riulla a flor de llabis, però quan la llum del dia ha esgroguehit la del quinqué y l' escohissor dels ulls cansats m' ha demanat repós, he lencat el llibre y ja no he rigut més; llavors las creacions fantásticas y 'ls incidents inverosímils que l' autor havia apilonat en la novela s' han anat esfumant en la meva memoria, igual que una boya que s' desfá, y ha quedat davant meu com única impresio, un sol, l' esperit d' aquell mon afont se ballugavan las figuras del llibre; un mon enamorat de tot lo gran y tot lo noble, creyent, fervorós, fanàtich del art, del amor y de la justicia; barrejant, confonent tots aquets ideals y sentlos carn en un héroe fantástich; un mon imperfecte, però ansiós de perfecció; una generació que no posseheix el bé, pero que l' desitja y el somnia; vensuda uns cops, però may embrollada pel vici, trepitjada altres, però may envilida per la tirania.

Y tota la nit he tingut un somni més estrany! Veya davant meu un home de tipo semita, ben vestit a la moderna, ab frach, ab els ulls grossos d' una lluentor estranya, com de vidre, que contrastava ab els brillants de la pechera, calvo, ab grans patillas, la panxa prominent y els membres denerits, arrapada al seu bras portava una dona magre de mirar descarat com un trinzerayre; ab uns pits grossos exajerats pel vestit que semblavan un escarni de vida demunt d' aquella momia, y la cara plena de coloret que li mitj - tapava la grogor de cadavre.

Y lluny... molt lluny... galopant garbosament el seu caball blanch, aixecant entre ell y nosaltres una polsaguera de sigles, anava 'l príncep Dorigel - lo, el caballer del llibre.

JOAN VINYAS.

TARDOR!

Arrant de l' ona — les aureoetes fugen, porugues — dels frets primers; y ab elles volan — olors y cànichs de l' estimada — besos darrers.

Tota agensada — de flors la terra, com una noya — que va al altar, reya amorosa — ben amurada d' amors y flayres — que fugen ja.

Aixís s' escorran — del cor del home

d' hermosa vida — esclats darrers. Tot al cor porta — l' esgarrifansa, l' esgarrifansa — dels frets primers.

Trista es la prada — tota deserta, trista la riba — del riu plorós; dels arbres quedan — les branques seques com sols ossada — queda d' un cos.

Solcant els ayres — a voladurries, les aus no trenan — dolses cansons, dels jardins marxan — les papallones: sens flors ¿qué ferhi — los papellons?

Les aucelletes, — balvés, sols piulan tot arraulintse — pels branquillons, per les fagedes — ja no ressonan, dels bons pagesos — gayes cansons.

Y s' encaputxa — l' alta montanya d' una boirada — de mandrós vel; per les boscuries — el vent somica; trista es la terra, — que trist el cel!

¡Oh temps, imatge — de nostre vida! d' istiu a rera — vé la tardor: també a darrera — d' una florida d' ilusions belles — vé una hivernada que 'ls brots aixona — del pobre cor.

ANTONINO VIVER.

Firas y Festas de 1899

Dia 4. — A las 10 del matí la societat coral Orfeo Catalá, cantará en la plassa de la Constitució Lo Cant de la Senyera, compost per son director lo Mestre don Lluís Millet. A dos quarts de 11, cantará en la iglesia de Sant Feliu la missa de requiem de Victoria, a sis véus. A dos quarts de quatre, concert en el Teatre Principal per l' Orfeo, baix lo següent programa:

Primera part

Lo Cant de la Senyera, per las tres seccions. — Millet. Lo Róssinyol, cant popular, per las tres seccions, ab solo per la senyoreta Fenosa. — Mas y Serracant. La Filadora, cansó popular, per la secció d' homes. — Vives. La Pastoreta, cansó popular, per la secció d' homes. — Vives. Jovenivoia, per la secció d' homes, Millet. ¡Oh quin bon eco! per las tres seccions. — Rolland de Lassús. L' Aucellada, per las tres seccions. — JANEQUIN.

Segona part

Los Pescadors, per la secció d' homes. — Clavé. L' Emigrant, per la secció d' homes. — Vives. Cansó de Nois, per la secció d' homes. — Grieg. Lo Cant dels Aucells, cant popular ab solo per la Sra. Wherle. La Verge Bressant, per la secció de senyoretas, ab acompañament d' armonium pel sub-director Sr. Comella. — C. Franck. O vos omnes, responsori, per las tres seccions. — Victoria. Credo de la Missa del Papa Marcelo, per las tres seccions. — Palestrina.

Lo COMTE ARNAU, himne catalá, par las tres seccions. Dia 5. — Carreras de Velocipedos en lo Velódromo Gerundense, organizadas per l' Heraldo de Gerona. Comensaran a las tres de la tarde. 1.ª carrera: preparatoria Local (2.000 m.). 2.ª Nacional (3.000 metres). 3.ª Internacional (id.). 4.ª Consolació (2.000) Ademes de premis en metalich se n' han ofert consistentes en valiosos objectes d' art. Lo Jurat lo forman presidents de las societats ciclistas de Barcelona. Fins avuy son molts els inscrits entre ells varios extrangers.

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT. — Sessió del 16 d' Octubre. — (2.ª convocatoria.) — Reunits 8 concejals baix la presidencia del Alcalde señor Catalá, prengueren los següents acorts: Aprobar la acta de la sessió anterior. Id. comptes d' import total 465.76 pessetas. Rebrer l' empedrat del carrer de las Ballesterias. Deixar sobre la taula la Peritació del material de llimpiesa que importa 1475 pessetas. Nombrrar individuó de la Comissió d' Hisenda al concejal Sr. Ramió en substitució del Sr. Figueras. Al donar compte el sr. Ramió de la comissió que se l' hi havia encarregat, ho feu en catalá, retirantli lo Sr. Alcalde la preaula per questió d' ordre, protestantne lo Sr. Ramí y adherintse a la prófesta alguns altres concejals.

Lo dedicar aquest número, ab motiu de les Fires, quasi bé tot a secció literaria nos obliga a suprimir en éll la de noticies. Dirém sols que les fires de Gerona per ara marxan molt bé y que l' única cosa que desentona es lo vici del joch, que malgrat tot, segons diuen, ha tirat endevant. Un altre dia ferém los comentaris que corresponen.

SECCIÓ RELIGIOSA

Santoral

- Dilluns 6. — St. Sever y St. Leonart. Dinstars 7. — St. Florenci y Sta. Carina. Dimercres 8. — Los quatre Ss. germanans mart. es coronals. Dijous 9. — St. Teodoro; Lo St. Crist de Balaguer. Divendres 10. — St. Andréu Aveli. Dissapte 11. — St. Martí y Sta. Mena. Diumenge 12. — Lo Patrocini de la Mare de Deu; St. Martí y St. Diego d' Alcalá. Dilluns 13. — St. Estanislao de Koska. Dimars 14. — St. Xerapí y St. Raf. Dimercres 15. — St. Eugeni y St. Leopold.

Quaranta Hores.

Dels dies 6 al 11, en la iglesia del Mercadal del 12 al 15 en la de les Bernardes.

Gerona. — Establiment tipogràfic de Pacia Torres. Plassa de la Constitució, 9.

Guía del viatger en la Comarca

Amer — Estació fèrrea. Ferrocarril de Gerona a Olot y carretera de Sta. Coloma a Olot y de Gerona a Anglés a 18 km. de Gerona.

Anglés. — 14 km. de Gerona. (Vegís lo dit referent a Amer).

Arbucias. — 36 km. de Gerona. Carretera de Hostalrich a Sant Hilari Sacalm.

Armentera. — 27 km. de Gerona. Prop la carretera de La Bisbal a Figueras.

Bagur. — 44 km. de Gerona. Carretera de Gerona a Palamós per La Bisbal y Tramvia de Flassá a Palamós. Camí vehinal desde Palafrugell. Població marítima.

Banyolas. — 14 km. de Gerona. Carretera de Gerona a Olot. Ayguas sulfurosas.

La Catalana. — Ferreteria, quincalleria y merceria. — Mercadal 7 y Plassa de la Constitució 1.

Besalú. — 41 km. Carreteras de Gerona a Olot y de Figueras a l'última població.

Blanes. — 32 km. Estació en lo ferrocarril de T. B. y F. Banys de mar.

Cadaquers. — A 34 km. Camí vehinal desde Rosas. Banys de mar.

Caldas de Malavella. — 16 km. Estació en lo ferrocarril de T. a B. y F. Carretera desde Llagostera. Ayguas termals. Establiment del Srs. Prats y fill. — Cotxes de abdos establiments a tots los trens.

Calonge. — 27 km. Carretera de Sant Feliu de Guixols a Palamós.

Camprodón. — 59 km. Per Vich y per Olot passant per Sant Joan de las Abadessas.

Cassá de la Selva. — 12 km. Estació en lo ferrocarril de Gerona a Sant Feliu de Guixols y carretera de idem.

Castell d'Aro. — 25 km. (Id. anterior).

Castelló d'Ampurias. — 41 km. Carretera de Figueras a Rosas.

Figueras. — 32 km. Estació ferrocarril de T. a B. y F. Carretera de Barcelona a la Frontera y limit de la carretera de Olot, La Bisbal y Rosas.

Gerona. — Capital de Provincia. — Audiencia. — Jutjat de 1.ª instancia. — Sucursal del Banch d'España. — Institut de 2.ª ensenyansa. — Museo provincial. Estacions dels ferrocarrils de T. B. y F., de Amer y de Sant Feliu de Guixols.

Fonda Peninsular (Antiga de St. Antoni). — Carrer Nou.

Café Norat. — Rambla de la Llibertat.

Encesa y C., en comandita. — Farinera. — Carretera de Barcelona.

E Barangé y fills. — Fábrica de sabó a Gerona, Granollers y Barcelona.

Pérez, Sauri y Noguera. — Fabrica de ciments y cals hidráulica. — Industria 2.

Fills de Esteve Garriga. — Magatzems de vins y arros. — Carretera de Sta. Eugenia y Plassa del Marqués de Camps.

P. Lliurella y C. — Mechero GOLDEN. — Industria nacional. — Fabricació de manguitos pera incandescencia per gas. — Plassa del Oli, 6.

J. O. Carbó. — Camiseria y confecció de roba blanca per senyora. — Plateria 30. — (Quatre cantons).

Salieta y C. — «La Gerundense». — Fábrica de paper continuo.

Succesors de Pau Cassá. — Gran magatzem de paper pintat pel decor t de habitacions. Gran varietat de motlluras. — Constitució 11.

Academia de Bellas Arts pera senyoretas. Directora D.ª Carme Riera, Plassa del Correu, 9, botiga. Casa del capellá de las Germanetas dels pobres.

Camilo Fontbernat y Roure. — Cirugia. — Especialista en malalties dels peus. — Progrés, 23, perruqueria.

Hostalrich. — 30 km. Estació ferrocarril de T. a B. y F. y carretera fins a Sant Hilari.

a Bisbal. — 27 km. Estació Tramvia Flassá a Palamós. Carreteras de Gerona, Figueras y Palamós.

La Escala. — 32 km. Carretera de La Bisbal a Gerona y de la estació de Sant Jordi per Verges. Banys de mar. Ruhinas de Ampurias.

La Junquera. — 47 km. Limit en la carretera de Barcelona a Fransa. Banys de la Mercé. (Ayguas sulfurosas).

La Sellera. — 16 km. Estació ferrocarril de Gerona a Olot, carreteras de Sta. Coloma y de Gerona a Olot.

Llagostera. — 24 km. Estació ferrocarril Sant Feliu de Guixols. Carreteras a id. y a Caldas de Malavella.

Llansá. — 41 km. Estació ferrocarril de T. a B. y F. Banys de mar.

Lloret de Mar. — 32 km. Carretera a la estació de Blanes, y carretera fins a Tossa.

Massanet de Cabrenys. — 34 km. Carretera desde Figueras.

Olot. — 48 km. Carreteras a Gerona, Figueras, Sant Joan las Abadessas y Sta. Coloma de Farnés.

Palafrugell. — 41 km. Estació Tramvia Flassá a Palamós y carretera de Gerona a Palamós.

Palamós. — 44 km. Estació del Tranvia de Flassá, limit de las carreteras de Sant Feliu y de Gerona.

Rosas. — 44 km. Carretera de Figueras. Banys de mar.

Sant Feliu de Guixols. — 36 km. Ferrocarril fins a Gerona: carreteras a Gerona y a Palamós. Establiment de banys de pila y oleatge.

Sant Hilari Sacalm. — 38 km. Carretera a a estació de Hostalrich y a Vich. Ayguas acidulo carbonicas.

Sant Pere Pescador. — 27 km. Carretera que surt de la estació de Sant Jordi.

Sta. Coloma de Farnés. — 20 km. Carretera desde la estació de Sils (T. a B. y F.) y carreteras a Gerona, Olot y Barcelona. Ayguas termals.

Torroella de Montgri. — G 32 km. Carretera desde la estació de Verges y desde Gerona. Banys de mar al Estariit.

Tossa. — 41 km. Carretera desde Lloret de Mar.

Vidreras. — 34 km. Carretera desde la estació de Sils y carretera desde Llagostera.

Viladrau. — 50 km. Camí de ferradura desde Sant Hilari y carreteras desde Vich y estació de Banyá. Hotel Cambrinus. Centre de excursions al Montseny.

Banch Vitalici de Espanya

LA PREVISION

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyas de segurs sobre la vida reunidas

Carrer mple 64, BARCELONA

CAPITAL SOCIAL 15.000.000 DE PESETAS.

Reservas en 31 Desembre de 1896 9.235,908'05 pts.

Capitals assegurats desde la fundació de las C.ªs fins al 31 Dbre 1897. 203.-80,352'95 »

Pagat per sinistres, pólissas vensudas y altres comptes fins igual data. 13.382,881'61 »

Delegat general en la Proviucia

Joseph Coderch y Bacó

Agents en la Capital

Toribi Corominas. — Narcis Boadas

DENTIFRIC ROCA

AL SALOL

El més higiènic y poderós antiséptic per evitar las caries y demás enfermetats de la boca.

Vi de Nou de Kola del Dr. Roca. — Tónico neurasténic, regulador del cor, excitant del sistema muscular y aliment d'ahorro.

Vi Iodo Tánic del Dr. Roca.

Vi Iodo Tánic Fosfatat del Dr. Roca. — De millors resultats que l'oli de fetje de bacallá, y de gran utilitat per combatre l'escrofulisme, afeccions del pit y reumatisme.

Tots los vins son a basse de Jerez y Malaga legitims

De venda a casa l'autor

LABORATORI Y FARMACIA DEL DR. ROCA

(antiga del Dr. Ametller)

Cort-Real, 4.—Girona

L'ODGERUNDINÉS

PERIÒDICH PORTA-VEU
DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

Redacció y Administració: Rambla de la Llibertat 31

PRECIUS DE SUSCRIPCIÓ

Govornh.	1 pesseta trimestre
Fora.	1'25 id.
	1'50 pesseta trimestre
	2'10 id.
	Un número sol.

Estrenger. . . . .

CORREUS

Entradas

Madrid.	9'30 mati.
Barcelona.	9'30 m. y 5'45 t.
Fransa.	7'30 m. y 3'20 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30 m.
Olot y sa línea.	5'30
S. Feliu de Guixols.	6'21 m. y 2'11 tarde
Amer y sa línea.	6'30 m.
S. Aniol y sa línea.	7'00 m.
Estanyol y sa línea.	7'00 m.

Sortidas

Madrid.	2'30 tarde.
Barcelona.	6'30 m. y 2'30 tarde.
Fransa.	8'30 m. y 5 tarde.
Puigcerdá y Ripoll.	11'00 m.
Olot.	11'00 m.
S. Feliu de Guixols.	9'06 m. y 5'35 tarde
Amer.	10'00 m.
Sant Aniol.	10'00 m.
Estanyol.	10'00 m.